

(1892./95. – 1914./16.)

- tema romana karakteristična je za europsku književnost krajem 19. i poč.20.st.: prikazuje se život preosjetljivog, iznimno nadarenoga, ali pasivnoga intelektualca i umjetnika
- roman lika –prikazuje život junaka Đure Andrijaševića od najranijeg djetinjstva do tragične smrti
- psihološki roman- prvenstveno je predstavljen psihički život Đure Andrijaševića
- ima i elemenata društvenog romana jer Nehajev daje i svoje viđenje hrvatskoga građanskoga društva poč.20.st.

FABULA: Roman počinje bijegom Đure Andrijaševića koji se vraća iz Beča gdje je položio doktorat, ali bez profesorskih ispita te je na taj način ostao u naobrazbi „na pola puta“.Studij je produžio na nekoliko godina, nakon što je prve dvije proveo u samoponiženju između „beskrajno probdutih noći i lijeno provedenih dana“,optužujući se što je povrijedio Zoru Marakovu, djevojku koju je povrijedio za vrijeme praznika u Kraljevici kod svog dobrotvora, strica Tome.Umjesto u Zagreb gdje bi se trebao suočiti sa zaručnicom i njezinim roditeljima te objasniti kada će zaprositi Veru, odlazi prijatelju Toši u Zdenca.Toša je obrazovan, no jednostavan čovjek sa sela, zdravih životnih nazora, usmjeren prema praktičnom životu, jedini iskreni prijatelj kojemu se Đuro obraća u teškim trenucima.

Nakon što je primio pismo Verine majke koja želi otvoreno razgovarati i razriješiti svoje sumnje glede Đurine odgovornosti, Đuro mora u Zagreb. Verina majka je prema njemu jako neugodna i Đuro pristaje na njezin zahtjev:Veri neće pisati ni javljati se dok ne položi profesorski ispit i stekne materijalnu sigurnost.

Očekujući u roditeljskom domu u Rijeci rješenje za mjesto suplenta(pripravnika)na nekoj školi, Đuro ljenčari dva mjeseca. Stiže rješenje za mjesto u senjskoj gimnaziji gdje bi trebao nakon dvije godine steći pravo na profesorsko zvanje ako položi sve potrebne ispite. U početku je Đuru posao u školi veselio, no uskoro ga počinje mučiti dosada i monotonija. To se događa nakon ravnateljeve zabrane da predaje slobodnije, potičući djecu na razgovor i razmišljanje.Nakon toga gubi volju za rad i zapada u ravnodušnost.Ubija ga površnost i praznina ljudi s kojima svakodnevno komunicira. Uočava materijalnu oskudicu svojih kolega, a u njihovim praznim životima uz karte i piće vidi i svoju tjeskobnu, beznadnu budućnost.

Skučenj u senjskoj sredini neobičan je i stran Đurin individualizam: Dive se njegovim književnim uspjesima, ali mu i zavide. Pojedinci mu nastoje srušiti ugled kod ravnatelja gimnazije. Nakon što je pristao voditi diletantsku đачku družinu, postaje žrtvom gradskih političkih intrigapotresen količinom ljudske gluposti i zla, piše mračnu komediju Revolucija u Ždrenju, izražavajući svu svoju gorčinu , ali i porugu upućenu ograničenosti ljudskoga duha.Osjećajući da će glavni junak tragično završiti, nema hrabrosti dovršiti djelo. Čini to kasnije, nadajući se da će Vera gledati dramu u zagrebačkom kazalištu i tako saznati o njegovoj patnji. Primivši Verinu kratku brzojavnu poruku da ga mora vidjeti, pokušao je na sve strane posuditi novac za put do Zagreba, pa i ponižavajući se pred mrskim Žuvićem, ali nije uspio. Učenje odgađa iz dana u dan pa na to gotovo zaboravlja, a ljubav prema Veri, za koju se nema više snage boriti, postaje pomalo bolnom uspomenom

Đuro upada u onu istu kolotečinu koja mu se gadila pri dolasku u Senj. Pije svakodnevno da zaboravi na svoje promašaje, posebice u društvu dvojice brodolomnika, Miloševića koji umire od tuberkuloze i alkoholičara Jagana. Alkohol mu postaje fizičkom potrebom, počinje halucinirati, a posljednji poraz u osobnome i građanskom životu doživljava čitajući u novinama objavu o

verinoj udaji za uglednog pravnika Ljubojevića. Oproštajno pismo prijatelju Toši u Zdence, oproštaj je od života koji završava, psihički slomljen, utopivši se u moru.

: Đuro – lik intelektualca, iznimno nadaren i obrazovan, ali bez snage da se suoči sa životom. Oca gotovo ni ne pamt, majka se predaje religiji, Đuro proživljava teške krize u odrastanju, osobito pri prvim spoznajama o tjelesnosti i intimnosti između muškarca i žene. Nikada ne može ostvariti uspješnu ljubavnu vezu. Strasna ljubav prema Zori Marakovoj završava intimnošću koju si ne može oprostiti. Zamrzio je sve oko sebe, uvrijedio Zoru i zaslužio njen prezir. Sam sebi nametnuo je ulogu očajnika, bježi od ljudi koji ga poznaju i bijeg postaje način njegova življenja. Ljubav prema Veri Hrabarovoj, zapravo „tiho, trajno prijateljstvo“ koje se održalo nekoliko godina zahvaljujući Verinoj čvrstini, završava njenom udajom za drugoga.

Na njega razorno djeluje i senjska malograđanska sredina u kojoj ljudi životare i materijalno i duhovno. Žive jednoličnim životom i nemaju snage suprotstaviti se i podići život na dostojniju razinu. Ljudi su zavidni, skloni intrigama.

Svoju otuđenost i neusklađenost sa senjskom malograđanskom sredinom pokušava izraziti pisanjem mračne komedije Revolucija u Ždrenju. Stvaranjem i mogućim uspjehom nastoji podići samopoštovanje i ugled, ali ga neuspjeh baca još dublje u pasivnost i besplodna sanjarenja. Za njegovu propast kriva je i mala atvorena senjska sredina koja mu ne oprašta isticanje osobnosti. U njegovoj različitosti vide svoju ograničenost i običnost pa ga na sve načine pokušavaju uništiti.

ĐURO ANDRIJAŠEVIĆ – OTUĐENI INTELEKTUALAC I UMJETNIK

Moderni roman:

- **karakteristična tema: umjetnik i intelektualac**
- **lik antijunaka: darovit, obrazovan individualist, sanjar, pasivan, osamljen i otuđen, stanje spleena(životne zamorenosti, tjeskobe...)**
- **dezintregacija forme, lirizacija romana, odstupanje od klasične kompozicije**
- **oblik dnevnika, pisama, vanjski i unutarnji monolozi**
- **produbljena psihološka analiza likova, autoanaliza, psihološka motivacija**
- **isprekidan vremenski slijed**